

Η έννοια της Αυτονομίας στη Νεώτερη Φιλοσοφική Σκέψη (Χριστόφορος Παπαδόπουλος, Θεολόγος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η ελευθερία με την έννοια της αυτονομίας προβλήθηκε περισσότερο κατά τους νεώτερους χρόνους, έχοντας τις πνευματικές ρίζες της στον Διαφωτισμό. Την ίδια περίοδο γίνεται και η σαφής διατύπωση της αυτόνομης ηθικής σε αντίθεση με την ετερόνομη. Το φιλοσοφικο-ιστορικό περιβάλλον που ανέδειξε τους θεμελιωτές της αυτονομίας στην ηθική είναι ο ανθρωπισμός του 18ου αιώνα.

Οι ανθρωπιστές φιλόσοφοι, προβάλλοντας την αυτονομία, δεν υποστήριξαν μόνο ότι ο άνθρωπος πρέπει να απορρίψει οτιδήποτε θεωρείται «έτερος νόμος», αλλά και ότι πρέπει να έχει, με βάση τη λογική, τάση για αυτοπροσδιορισμό και αυτοδιάθεση. Ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος και αυτόνομος για να πετύχει την αυτοπραγμάτωσή του. Πρέπει να βρει από μόνος του την πληρότητά του, διότι

αυτός είναι το μέτρο όλων των πραγμάτων. Η ανθρωπιστική ηθική είναι καθαρά ανθρωποκεντρική και ως υπέρτατη αξία προβάλλεται η αγάπη του ανθρώπου για τον εαυτό του [15]. Επίσης κύριο χαρακτηριστικό της είναι ο ατομικισμός και ο υποκειμενισμός.

Στην απόρριψη των «έτερων νόμων» περιλαμβάνεται οτιδήποτε θεωρείται ότι καταπιέζει τον άνθρωπο και φαλκιδεύει την ελευθερία του. Έτσι παραμερίστηκε ο Θεός και αμφισβητήθηκαν οι διάφορες θρησκευτικές και πολιτικές αυθεντίες. Τα πάντα πρέπει να περάσουν από κριτική βασισμένη στον ορθολογισμό [16]. Με τον τρόπο αυτό αποθεώνεται η ανθρώπινη βούληση και λογική.

Ωστόσο ο σύγχρονος άνθρωπος έχει εκλάβει πολύ λανθασμένα την έννοια της αυτονομίας τόσο στην προσωπική του ύπαρξη, όσο και στον αγώνα του για τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικώς. Πολύ εύστοχα παρατηρεί ο Κών. Δεληκωσταντής: «Δυστυχώς σήμερα ζούμε τη μετατροπή της ιδέας της αυτονομίας σε άκρατο ευδαιμονιστικό υποκειμενισμό, σε λάβαρο ανταρσίας εναντίον κάθε «νόμου», που θεωρείται αυτομάτως ως «έτερος νόμος». Ο αυτονομημένος άνθρωπος γίνεται το μέτρο των πάντων, δικαιώνει ιδεολογικά, με διάφορα ανθρωποκεντρικά φιλοσοφήματα, την αδέσμευτη ελευθερία του και κάνει τις «ανάγκες» του ανθρώπου άξονα του σύμπαντος. Έχει κανείς την εντύπωση ότι η δίψα για αυτονομία είναι σήμερα δίψα για ακώλυτη αυτοπραγμάτωση, ανεξέλεγκτη

αυτοδιάθεση και αδέσμευτο ευδαιμονισμό» [17].

Είναι αναγκαίο να εκθέσουμε επιγραμματικά τις απόψεις κάποιων από τους σημαντικότερους διανοητές της Δύσης, υπέρμαχους της αυτονομίας, όπως ο Ιμμάνουελ Καντ και ο Έριχ Φρομμ. Αξιοσημείωτες είναι και οι απόψεις των Λούντβιχ Φόϊερμπαχ και Καρλ Πόππερ.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

1. Γεωργίου Μαντζαρίδη, Ό.π.,, σ. 126.

2. Ο Ιμμάνουελ Καντ τονίζει: «Η εποχή μας είναι η κατ' εξοχήν εποχή κριτικής, στην οποία πρέπει να υποβληθούν τα πάντα. Η θρησκεία με την αγιότητά της και η νομοθεσία με την μεγαλοπρέπειά της θέλουν συνήθως να αποφύγουν την κριτική αυτή. Όμως αμέσως τότε εγείρουν την εύλογη υποψία εναντίον του και δεν μπορούν να διεκδικήσουν άδολο σεβασμό, τον οποίο η λογική αποτίει μόνον ό, τι άντεξε στον ελεύθερο και δημόσιο έλεγχο της». Βλ. Τη μελέτη του Κώστα Δεληκωσταντή, Ό.π.,, σ. 80.

3. Κώστα Δεληκωσταντή, Ό.π.,, σ. 78.